

Xarxes d'intervenció social

Codi: 100438
Crèdits: 6

Titulació	Típus	Curs	Semestre
2500257 Criminologia	OT	4	0

Professor de contacte

Nom: Ricardo Esteban Legarreta
Correu electrònic: Ricardo.Esteban@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: Sí
Grup íntegre en espanyol: No

Altres indicacions sobre les llengües

En cas de presència d'estudiants internacionals es preveu la possibilitat de canviar la llengua de català a castellà

Equip docent

Sebastia Sanchez Marin

Prerequisits

Per tal de fer un adequat seguiment de Xarxes d'intervenció no és necessari comptar amb prerequisits.

Objectius

La matèria Xarxes d'intervenció social està ubicada al quart curs del Grau, dins la menció d'execució penal. En aquest sentit, la matèria pretén facilitar les eines que permetin als graduats en Criminologia l'acompanyament de les persones excarcerades. A aquests efectes, un primer bloc de l'assignatura aborda aspectes conceptuals sobre el treball en xarxa, així com un recorregut sobre les diverses xarxes d'intervenció social i estratègies que permetin als futurs titulats optimitzar les seves competències en un entorn en el què interactuaran amb altres professionals. En un segon bloc, l'assignatura detalla els mecanismes de Dret del treball i de Dret de la Seguretat Social que faciliten la inserció de les persones excarcerades. Així mateix, en tant que pont cap a la inserció més enllà de la presó, s'aborden els aspectes més rellevants de la normativa laboral penitenciària.

Competències

- Aplicar un programa de prevenció de la criminalitat en l'àmbit comunitari.
- Aplicar una proposta d'intervenció sobre una persona en execució d'una pena.
- Demostrar que es comprenen els models de prevenció i intervenció de la criminalitat més adequats per a cada problema específic.
- Demostrar que es coneix la diversitat de polítiques criminals per afrontar la criminalitat i els seus diferents fonaments.

- Fer la intervenció criminològica sobre la base dels valors de la pacificació, la integració social i la prevenció de nous conflictes.
- Identificar els recursos socials existents per intervenir en el conflicte i en la criminalitat.
- Redactar un treball acadèmic.
- Tenir capacitat d'anàlisi i síntesi.
- Transmetre oralment les idees a una audiència.
- Treballar de manera autònoma.
- Treballar en equip i en xarxa.
- Utilitzar les tècniques d'avaluació del risc i les necessitats criminògenes d'una persona per determinar la proposta d'intervenció.

Resultats d'aprenentatge

1. Actuar professionalment en l'àmbit de la criminologia amb objectius de pacificació, integració social i prevenció de la delinqüència.
2. Aplicar adequadament els recursos socials aplicables a la criminalitat.
3. Aplicar un model avaluatiu eficaç per a detectar les necessitats d'intervenció criminològiques en població penal
4. Aplicar un programa de prevenció orientat als agents de control.
5. Conèixer l'estratègia de prevenció estructurals de la delinqüència.
6. Demostrar que coneix els mitjans i procediments científics orientats a la prevenció del delictes.
7. Desenvolupar de manera eficaç un programa de prevenció de la delinqüència en l'àmbit comunitari.
8. Implementar de forma eficaç una actuació criminològica de forma individualitzada
9. Intervenir en l'àmbit criminològic amb finalitats pacificadoras, integradores i de prevenció del delictes.
10. Redactar un treball acadèmic.
11. Saber elaborar un programa de prevenció social de la delinqüència.
12. Tenir capacitat d'anàlisi i síntesi.
13. Transmetre oralment les idees a una audiència.
14. Treballar de manera autònoma.
15. Treballar en equip i en xarxa.
16. Utilitzar adequadament els programes de prevenció i intervenció criminològica.

Continguts

Bloc A

- 1.- Treball en xarxa, concepte i límits
  - 1.1.- Societat del Coneixement i societat Xarxa.
  - 1.2.- El treball en xarxa, aspectes conceptuals.
  - 1.3.- Models de treball en xarxa.
- 2.- La xarxa d'intervenció social: àmbits, institucions, programes, accions i professionals
  - 2.1.- Formació
  - 2.2.- Ocupació
  - 2.3.- Salut
  - 2.4.- Habitatge
  - 2.5.- Benestar
  - 2.6.- Participació i ciutadania

3.- Estratègies per al treball en xarxa

3.1.- Lideratge

3.2.- Col·laboració

3.3.- Comunicació

3.4.- Documentació, seguiment i avaluació.

Bloc B

4.- El treball en el medi ordinari.

4.1.- Marc normatiu bàsic i noció de treball en el sentit jurídic-laboral.

4.2.-Accés al treball: serveis d'intermediació i drets dels usuaris. Especial referència al dret a la no discriminació.

4.3.- Mecanismes de foment de la inserció de persones en situació de risc d'exclusió.

4.3.1.-Bonificacions de quotes a la Seguretat Social

4.3.2.-Contractació per a la formació i l'aprenentatge.

4.4.-Afectació de les incidències penitenciàries en el contracte de treball.

4.4.1. Extinció i suspensió del contracte de treball.

4.4.2 El treball de les persones en règim obert.

4.5.-El treball en empreses d'inserció.

4.5.1. Les empreses d'inserció.

4.5.2 Règim contractual de les persones en inserció

5.- El treball penitenciari.

5.1.-Marc normatiu i justificació

5.2.-Subjectes de la relació laboral

5.3-Activitat objecte de la relació laboral

5.4.-Accés al treball i mobilitat

5.5.-Organització del treball

5.6.-Drets laborals: especial referència a temps de treball i salari.

5.7.-Suspensió i extinció de la relació laboral

6.- Protecció social rellevant en els penats i persones excarcerades.

6.1.- Protecció per desocupació de Seguretat Social. L'accés excepcional a la prestació per desocupació.

6.2.- El nivell assistencial de protecció per desocupació. Trets generals.

6.3.- El subsidi assistencial per excarceració.

6.4.- La pensió d'invalidesa no contributiva

Metodologia

La metodologia procurarà combinar la presentació dels aspectes teòrics més importants, tot seguint un sistema de classes magistrals, a partir dels quals la dinàmica serà de treball en format de seminari amb una elevada participació de l'estudiant. Per fer-ho possible es plantejaran casos, problemes, simulacions i presentacions d'experiències i debats focalitzats.

En aquest sentit, un percentatge del bloc A i B es dedicarà a classes magistrals (percentatge, que serà més elevat en l'apartat B). D'altra banda, la metodologia docent es fonamentarà també en altres tipus d'activitat dirigida que en el Bloc A estarà integrada per estudi de casos, simulacions o role playing, així com exposicions a càrrec dels estudiants. Pel que fa al Bloc B, es dedicaran diverses sessions de seminari a la preparació i a la realització efectiva i posterior debat de supòsits pràctics relacionats amb la matèria.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classe magistral	21	0,84	2, 16
Presentacions dels estudiants	10	0,4	2, 7, 12, 13, 14, 16
Seminaris	4	0,16	1, 2, 8, 9, 12, 13, 15
Simulacions (role playing)	7	0,28	1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 12, 15, 16
Tipus: Supervisades			
Preparació dels casos en aula (part B)	3	0,12	1, 3, 7, 9, 10, 12, 15
Tipus: Autònomes			
Estudi de la matèria	33	1,32	2, 7, 14
Preparació de ponències	50	2	9, 10, 12, 14
Preparació de treballs	22	0,88	2, 10, 12, 14, 16

Avaluació

L'avaluació partirà dels dos blocs de l'assignatura que valdran un 50% cadascun. Per aprovar l'assignatura caldrà obtenir al bloc A i al bloc B una nota mínima de 4 que farà mitjana amb l'altre bloc. L'assignatura s'aprovarà quan la mitjana de la nota obtinguda dels dos blocs sigui igual o superior a 5. La ponderació de les diferents activitats es farà d'acord a la següent taula:

BLOC	EVIDÈNCIA	PES EN EL BLOC (%)	PES EN LA NOTA FINAL
A	Prova sobre conceptes	20 %	50%

	Estudi de casos	15 %	
	Simulacions (role playing)	30 %	
	Exposicions d'estudiants	35 %	
B	Prova teòrica	60 %	50%
	Supòsits pràctics	40 %	

Especificacions pel que fa a l'examen de Dret del Treball i de la Seguretat Social.

L'examen teòric, amb un valor de 60 punts, estarà integrat per dues parts:

-La primera, que tindrà un valor de 18 punts estarà integrada per preguntes de desenvolupament sobre l'accés al treball (Tema 4, epígraf 2); la incidència de la situació penitenciària en el contracte de treball (Tema 4, epígraf 4), sobre el treball en empreses d'inserció (Tema 4 epígraf 5 sencer), en matèria de relació laboral especial (Tema 5) i sobre la protecció per desocupació (Tema 6 epígrafs 6.1, 6.2 i 6.3).

Per tal de poder fer mitjana amb la nota del test, en la part de preguntes de desenvolupament s'haurà de treure una nota mínima de 7 punts sobre 18.

-La segona part, que tindrà un valor de 42 punts, estarà integrada per 14 preguntes test sobre tota la matèria explicada a classe. Atenció, poden haver també preguntes test sobre la matèria objecte de pregunta de desenvolupament. Cada pregunta encertada tindrà un valor de 3 punts i cada errada descomptarà 0'5 punts.

En el seu conjunt, per tal que la nota global de l'examen teòric pugui fer mitjana amb la nota pràctica serà necessari obtenir un mínim de 23 punts sobre 60.

Pel que fa a l'assistència s'estableixen les següents puntualitzacions:

1. L'assistència és obligatòria al 100%. Si un alumne no assisteix a un mínim del 80% de les activitats docents no podrà ser avaluat. Al llarg del quadrimestre es passarà llista d'assistència a cada sessió de Xarxes d'intervenció social. Als efectes de valorar l'assistència, de la notafinal es descomptarà un màxim del 10 per 100 de la nota, en cas que les absències no justificades hagin assolit un 20 per 100. Si les assistències no justificades són de volum inferior, el criteri de reducció s'aplicarà proporcionalment.

2. Les absències justificades no poden computar negativament. Per tal que una absència sigui justificada aquesta ha d'estar documentada. Només poden ser absències justificades les derivades de força major sobrevingudes com malaltia o situacions similars que impedeixen assistir a les activitats docents. La realització d'altres activitats formatives del grau podrà ser considerada absència justificada si així ho accepta amb anterioritat el professor responsable de l'assignatura.

Regles per a supòsits de còpia per part d'estudiants.

- Un alumne que copii o intente copiar a un examen tindrà un 0 en l'assignatura i perdrà el dret a la re-avaluació. Un alumne que presenti una pràctica en la què hi hagi indicis de plagi o que no pugui justificar els arguments de la seva pràctica rebrà una advertència; en cas que reiteri aquesta conducta podrà obtenir un màxim d'aprovat a l'assignatura. Una segona reincidència comportarà un 0 en l'assignatura i l'alumne perdrà el dret a re-avaluació.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Estudi de casos	27 per 100	0	0	3, 6, 9, 11, 12, 14, 16
Examen teòric	40 per 100	0	0	5, 10, 12
Exposicions	18 per 100	0	0	2, 12, 13, 14, 16
Simulacions (role playing)	15 per 100	0	0	1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 11, 15, 16

Bibliografia

Bloc A. Tota la bibliografia del bloc A és bibliografia obligatòria

Bartolomé Pina, M. et alt. (2009). Elaboració d'un programa orientat al desenvolupament de la ciutadania intercultural a través del treball amb xarxes comunitàries: un estudi de cas. Polítiques públiques, percepció ciutadana i materials d'acollida. Generalitat de Catalunya. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Secretaria per a la Immigració.

<http://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/21837/6/239041.pdf>

Gil, F. Et alt. (2011). Nuevas formas de liderazgo en equipos de trabajo Papeles del Psicólogo, vol. 32, núm. 1, pp. 38-47.

<http://redalyc.uaemex.mx/redalyc/pdf/778/77817210005.pdf>

Herrero Romero, P. (2008). La red inteligente. Zerbitzuan, 43, pp. 65-72.

http://dialnet.unirioja.es/servlet/dfichero_articulo?codigo=2695578

Palomo Vadillo, M. T. (2010). Liderazgo y motivación de equipos de trabajo. Madrid: ESIC.

Ubieta, J.R. (2009). El trabajo en red. Usos posibles en Educación, Salud Mental y Servicios Sociales. Barcelona: GEDISA.

Bloc B

Bibliografia obligatòria.

Asociación Pro Derechos Humanos de Andalucía (2015). Trabajo en prisión. Guía práctica sobre los derechos laborales de las personas presas. Atrapasuen/Asociación Pro Derechos Humanos de Andalucía. Llibre editat electrònicament i que es penjarà al campus de l'assignatura. Págs 21 a 86

Esteban Legarreta, R. (2008) La Ley estatal de empresas de inserción. Comentario a alguna de sus aportaciones más significativas, Boletín del Centro de Iniciativas de Economía Social núm. 26, pp 1 a 9

Esteban Legarreta, R. (2014) Propuestas de mejora en la protección por desempleo durante la permanencia en prisión y tras la excarcelación. Nueva Revista Española de Derecho del Trabajo, núm. 167. pp. 3 a 7 i 12 a 23.

Fernández Artiach, P. (2006). El trabajo de los internos en establecimientos penitenciarios, Valencia: Tirant lo Blanch, pp 326 a 337.

Larrauri, E y Jacobs, J. (2011). Reinserción laboral y antecedentes penales, Revista Electrónica de Ciencia Penal y Criminológica, núm. 13, pp. 16 a 22.

Qüestions addicionals sobre bibliografia bàsica.

-Donada la complexitat i l'extensió atorgada a algunes matèries en la manualística bàsica de Dret del Treball i de la Seguretat Social, en alguns aspectes i com a complement a les explicacions donades a classe es penjaran documents informatius d'administracions públiques en matèria d'ocupació i de protecció social.

-D'altra banda, la jurisprudència del Tribunal Suprem i la doctrina judicial de Tribunals Superiors de Justícia treballada a classe pràctica és un material útil de cara a la preparació de la part laboral.

Bibliografia complementària en matèria de Dret del Treball i de la Seguretat Social.

La Bibliografia complementària pretén facilitar l'accés a documents que aborden amb molt de detall aspectes del temari. En alguns casos, es tracta d'estudis sociològics citats a classe.

És un material no necessari per a l'avaluació de l'estudiant. Tanmateix, pot contribuir a resoldre dubtes o a donar una visió més clara de la realitat laboral i de protecció social de la població penitenciària o exreclusa. En altres paraules, pretén facilitar informació per a aquells estudiants que vulguin satisfer dubtes en temes de més complexitat o tinguin curiositat per consultar documents no jurídics citats a classe.

Aguilera Izquiero, R (2009). El régimen jurídico de las empresas de inserción, Madrid: Thomson/civitas.

Colectivo IOE (2001). Inserción laboral de la población reclusa en la Comunidad de Madrid, Madrid.
Localitzable en http://www.colectivoioe.org/index.php/publicaciones_investigaciones/show/id/34

Esteban Legarreta, R. (1996). Comentario a algunos aspectos conflictivos de la renta mínima de inserción", en López López, J. (coordinadora): Seguridad Social y protección social: temas de actualidad, Madrid: Marcial Pons.

Fernández Artiach, P. (2006): El trabajo de los internos en establecimientos penitenciarios, Valencia: Tirant lo Blanch.

Gil Plana, J. (2011) Vicisitudes del trabajo penitenciario: suspensión y extinción, Revista Española de Derecho del Trabajo núm. 150, pp. 467-510.

Miguélez, F. et al (2007): Trabajar en prisión, Barcelona: Icaria.

Palomino Saurina, P. (2006). La relación laboral especial de penados en instituciones penitenciarias: cuestiones cruciales, Aranzadi Social núm. 5, recurso electrónico westlaw BIB 2006/755. Accesible a través de la base de datos de Aranzadi Bibliotecas.

Subirats, J. (2004) Pobreza y exclusión social, Colección estudios sociales, Barcelona: Fundación la Caixa, núm.16

Vallecillo Gámez, Mª R. y Molina Navarrete, C. (2008). Empresas de inserción y mercados de trabajo inclusivos, Granada: Comares.